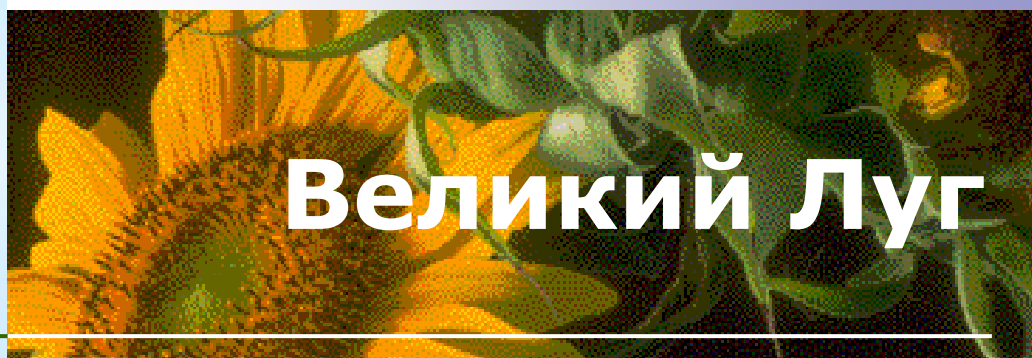




Великий Луг

№ 9

1 січня 2013 рік

В цьому випуску:

З Новим Роком та Різдвом Христовим! 1

31 жовтня—День Чорного моря 1

Перш за все - це любов до природи 2

"Допоможемо пернатому другу" 3

Скорпіонові мухи в фауні НПП "Великий Луг" 4

Ловись рибка - велика та маленька! 4

Зарубіжні науковці на території НПП "Великий Луг" 5

Зелений паросток майбутнього 6

Обережно сказ 6

З Новим Роком та Різдвом Христовим!

Дорогі друзі! Від усього серця вітаю Вас із самими довгоочікуваними і світлими святами – Новим Роком та Різдвом Христовим! Це усіма нами з дитинства улюблені й радісні дні, наповнені світлом свята спільної радості, веселощів, очікування чуда й казки, душевного тепла і надії.

Озирнувшись назад, можна сміливо сказати, що 2012 рік був прожитий не дарма. Цей рік був насичений подіями, напруженою працею, глибоким змістом та зверненнями. Він подарував нам радість зустрічей й відкриттів, перемог і досягнень, новий професійний і життєвий досвід.

Напередодні Нового Року прийнято загадувати бажання і вірити, що вони обов'язково здійсняться.

Від усієї душі зичу Вам великого людського щастя, міцного здоров'я, добра й радості, вірних друзів та близьких людей поруч. Нехай прийдешній рік виправдає ваші самі добрі надії і прагнення, принесе достаток і добробут вашим сім'ям. Нехай панують у ваших домівках мир, взаєморозуміння й любов.



З Новим Роком та Різдвом Христовим!

З повагою, директор НПП "Великий Луг"

Лаба Володимир Петрович

31 жовтня - День Чорного моря



День Чорного моря відзначається у день, коли в 1996р. шість причорноморських країн – Болгарія, Румунія, Туреччина, Грузія, Росія та Україна – підписали Стратегічний план дій щодо реабілітації та захисту Чорного моря. Цей План був розроблений після проведення всебічних досліджень морського середовища, які показали, що його життєздатність суттєво погіршилась у порівнянні з попередніми трьома десятиріччями.

План передбачає здійснення практичних заходів, спрямованих на відновлення та збереження довкілля Чорного моря (зменшення забруднення, удосконалення управління живими ресурсами, підтримку соціального розвитку у спосіб, що не шкодить довкіллю, а також фінансування екологічних проектів).

Екологічні організації причорноморських країн відмічають цей день низкою акцій, щоб привернути увагу до деградації морського середовища та до необхідності проведення заходів щодо запобігання цьому на регіональному рівні.

Перш за все - любов до

природи!

Любов до природи слід виховувати з раннього дитинства. Виховуючи у дітей любов до природи, рідної землі, навчають їх оберігати і примножувати навколишню красу, ми формуємо зачатки екологічної і моральної свідомості, духовності, гуманізму. Виховані в любові юні громадяни України, які житимуть у третьому тисячолітті, мають бути позбавлені жорстокості, користолюбства, усвідомлювати, що святий обов'язок кожного — не завдати шкоди живому світові.

Питання екологічного виховання та освіти населення — одне з найважливіших.

Сектор екологічної освіти та рекреації протягом листопада та грудня провів два творчих конкурси з учнями загальноосвітніх закладів.

В конкурсі «Моя улюблена квітка» прийняло участь 180 учнів 1-4 класів шкіл м. Дніпрорудного.

Метою конкурсу було виховання шанобливого ставлення до природи, звернення уваги на проблеми навколишнього середовища рідного краю, виховання дбайливого ставлення до рідкісних

видів рослин на території НПП «Великий Луг».

*«Я зірвав квітку — і вона зів'яла.
Я зловив метелика — і він помер у мене на долоні.*

І тоді я зрозумів:

*доторкнутися
до природи
можна лише
серцем!»*



Для захисту лісової красуні в передноворічний час на території парку проводилась акція «Збережемо лісову красуню!». Слід наголосити на важливому значенні цієї акції. Тим більше, що особливо велику роль у такого роду екологічних акціях відіграє молоде покоління регіону. Тому з метою підвищення екологічної культури, виховання гармонійно розвинутої особистості школяра, дбайливого ставлення до природи, розвитку творчих здібностей дітей, з нашої ініціативи проводився конкурс новорічних композицій.

У конкурсі взяли участь учні Скельківської ЗОШ І-ІІІ ступенів. Роботи були виконані з використанням різноманітного матеріалу, включаючи природний. Перше місце отримала композиція виготовлена учнями 5 класу, 2 місце — 8 класу та 3 місце — 6 класу. Переможці отримали грамоти та цінні подарунки.



Конкурс новорічних композицій ще раз доводить, що прикрасити свою оселю на новорічні свята можна без нанесення шкоди природі.

Ми вдячні усім учням, які прийняли участь у створенні новорічних композицій, та сподіваємось на те, що і свої домівки вони прикрашатимуть такими композиціями, а не живими ялинками та соснами!

*Завідувач сектором
екологічної освіти та рекреації
Маркова Ю.Г.*



“Допоможемо пернатому другу”

Усе життя птахів узимку цілковито підпорядковане пошукам їжі, адже світловий день короткий, а втрати сил і енергії значні. Птахи майже весь час тримаються поряд зі своїми кормовими ділянками. Деякі з них, синиці, сойки, горіхівки, ще з осені роблять запаси насіння, ховаючи його під корою, в тріщинах гілок тощо.

Напевно, немає потреби доводити користь підгодовів птахів, яка взимку є одним із найреальніших шляхів допомоги пернатим.

Зимова підгодовля птахів має корисні наслідки для людини. Наприклад, вона дозволяє відвернути увагу птахів від видзьобування бруньок на плодових деревах. Але найголовніше, служить для приваблення пернатих у місця, де вони можуть принести велику користь у період вигодовування пташенят комахами-шкідниками.

Лиш те, що така допомога дає можливість багатьом птахам вижити, свідчить на її користь.

Підгодовляю птахів проводять у період, коли їм складно знайти звичний корм, головним чином у снігову пору і аж до появи першої зелені. Птахів слід поступово привчати до місць підгодовів, з тим, щоб вони надовго запам'ятали їх і поверталися щодня. І, звичайно, її необхідно проводити регулярно. Інакше птахи, які вже звикли одержувати допомогу, опиняться в дуже скрутному становищі.



С 1 грудня розпочата природоохоронна акція «Допоможемо пернатому другу», яка є традиційною для НПП «Великий Луг». Мета цієї акції – мобілізувати дітей та учнівську молодь на масову підгодовлю птахів не лише на шкільному подвір'ї, а й у парках, садах, біля садиб, а також з метою вивчення зимової орнітофауни рідного краю.

У цьому році в рамках акції були проведені бесіди про користь птахів, важливість допомоги їм взимку, учні шкіль приймали активну участь у зборі зерна та виготовленні годівничок, розповсюдженні зерна та агітаційних листівок серед населення міста Дніпрорудного.



Завідувач сектором ЕОмР

Маркова Ю.Г.

Скорпіонові мухи в фауні НПП "Великий Луг"

Скорпіонові мухи (Mecoptera, від грецького месо-"довгий", ptera-"крила") ряд комах, що налічує близько 600 видів по всьому світу. У викопному стані відомі з пермських відкладів. Довжина до 30 мм. Голова хоботовидно витягнута. Вусики довгі, нитковидні. Крила сітчасті. Ротовий апарат гризучого типу, проте у деяких видів спостерігається перехід до сисного типу живлення. Задня частина черевця загнута догори і в самців має потовщення. Яйця відкладають у ґрунт, гниючі дерева. Личинки гусеницевидні; лялечка вільна. Розвиток з повним перетворенням.

Скорпіонниця — один з найдавніших рядів комах. Українську назву отримали через схожість генетального апарата самців родини на жало скорпіонів. Живляться переважно іншим комахами.

Дослідження скорпіонових мух на території парку було розпочато з 2007 року, після утворення національного Парку. При проведенні інвентаризації парку та моніторингу фауни, були виявлені два види представників ряду які занесені до Червоної книги, Комарівка італійська (*Bittacus italicus* Muller, 1786) природний статус виду вразливий, та льодовичник (*Boreus westwoodi* Hagen, 1866) природний статус неоцінений.

Це комах невеликих розмірів, до 5 – 6 мм, з витягнутою в дзьоб головою, на кінці якої знаходяться невеликі гризучі челюсті, довгі ниткоподібні вусики і великі очі. Тримається на поверхні за допомогою своїх довгих та сильних ніг, задня пара товща, завдяки їй стрибає. Ці комах стрибають як коники, за один стрибок сягають відстань в 50 разів більшу за довжину свого тіла. Крила льодовичника (в обох статей) редуковані, тому вони не літають. Імаго та личинки живляться мохами і мертвими комахами та їх личинками. Ці комах не літають, повільно переміщуються, тому дуже лясні і при най-



меншій небезпеці стрибають, а частіше ховаються в норки та тріщини. В залежності від температурних показників їх можна спостерігати з середини листопада до кінця грудня.

Ще одним представником ряду скорпіонові мухи, є комарівка італійська, природний статус виду вразливий. Сучасних даних про чисельність немає. На території парку трапляється локальними популяціями на островах Великі та Малі Кучутури, що залишилися після затоплення плавнів Великого Лугу в 1956 році. Ця територія з 2011 року внесена до Рамсарської конвенції та надано статус водно-болотних угідь міжнародного значення.

Комарівки - великі комах, що нагадують комарів довгоногів, але мають дві пари крил. Ноги довгі та тонкі, всі гомілки з двома парами шпоро подібних щетинок. Зазвичай дає одну генерацію на рік, імаго з'являються у середині червня, ховаються під листками, тримаючись за них довгими ногами. Живляться різними комахами, павуками, висмоктуючи вміст їхнього тіла. Личинки – сапрофаги, живляться комахами, і гниючими рослинними рештками під листяною підстилкою. Яйця відкладає по одному чи по декілька штук у ґрунт де вони й зимують. Личинки з'являються навесні, заляльковуються у ґрунтових комірках наприкінці травня.

Представники родини відомі своїм шлюбним ритуалом, в ході якого самиця обирає серед самців виходячи з якості здобичі, яку вони їй пропонують.

Скорпіонові мухи цікаві тим, що вони відомі з палеозоя, і за зовнішнім виглядом близькі до предків крилатих комах, також вони втілюють в себе деякі ознаки родоначальників таких комах як двокрили та лускокрилі.

Науковий співробітник, ентомолог
Крайник Ю.М.

Ловись рибка — велика та маленька!

Найбільша риба, із усіх колиш існуючих та нині живущих на нашій планеті є всім відома китова акула. Поки що цей факт нікому не вдалось спростувати. Не дивовижно, що дуже довгий час її вважали грізним морським хижаком, монстром, несучим смерть кожному хто наблизиться. В дійсності ж це велике створіння, досягаючи



в довжину до вісімнадцяти метрів, живиться переважно планктоном, рачками та дрібною рибою. Зуби, якими усіяна паща китової акули, не пристосовані для пережовування твердої їжі. Процес живлення цих риб виглядає приблизно так: акула відкриває пащу і начебто профільтровує через зябра все те, що в них потрапляє. Саме тому зграї китових акул можна зустріти біля колоній планктону чи косяків мілкої риби.

Найбільша прісноводна риба — сом; в дев'ятому столітті в Росії був виловлений сом довжиною 4,6 м. та вагою 336 кг. По не підтвердженим даним в

Україні в річці Дніпро колись був пійманий сом вагою 288 кг. та довжиною 4 м., а в річці Дністер піймали сома в 320 кг. На сьогоднішній день офіційно найбільшим сомом в світі вважається зловлений 1



травня 2009 р. в Таїланді на річці Меконг. Вага його 293 кг., а довжина 2,7 м. Сом нічний хижак, живиться переважно рибою, після вдалого полювання він може не їсти від однієї до трьох діб.

Найменшою і найлегшою прісноводною рибою в світі вважається карликова Пандака (Pandaka rugosa). Ця прозора рибка мешкає в озерах о. Лусон, Філіппіни. Довжина тіла самців рівна 7,5-9,9 мм, а вага лише 4-5 мг.

Найменша промислова риба – синарпан (Mistichthys luzonensis), різновидність бичка, що знаходиться на межі зникнення і мешкає лише в озері Бухи о. Лусон, Філіппіни. Самці досягають всього 10-13 мм в довжину. Для того щоб отримати брикет висушеної риби вагою 454 г, треба 70 000 рибок.

Найцінніша риба російська Білуга (Huso huso). Самка вагою 1227 кг, вилловлена в річці Тиха Сосна в 1324 р., дала 245 кг найякіснішої ікри, котра на сьогоднішній день коштувала б 200 000 \$.



Тигровий Голіаф – найстрашніша та найнебезпечніша прісноводна риба в світі, по своїй кровожерливості вона поступається лише піранї. Маючи в своїй пащі до 32-х. великих зубів, по розміру схожих із зубами великої білої акули, величезні представники тигрового Голіафа, що мешкають в Африці, нерідко нападають навіть на крокодилів. Ця риба може досягати 180 см в довжину, а вага може перевищувати 70 кг.

Молодший науковий співробітник, гідробіолог.

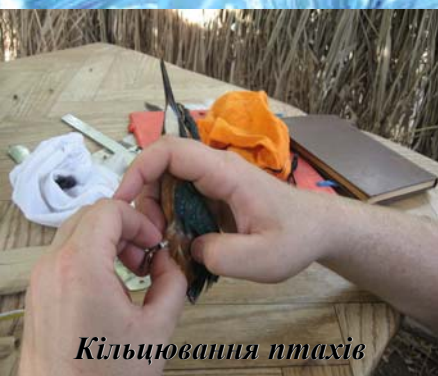
Головко О. С.

Зарубіжні науковці на території НПП «Великий Луг».

Протягом року була проведена велика наукова робота з зарубіжними фахівцями. Згідно договорам, НПП «Великий Луг» приймає участь у двох міжнародних програмах:

«Вивчення міграції євразійських видів птахів в межах НПП «Великий Луг» та «Дослідження стану зимуючої популяції *Asio otus* на півдні України.». Програми розраховані до 2015 року, результати дослідів будуть надруковані в 6 томі «Літопису природи» у розділі кільцювання птахів. Парк відвідали: науковий співробітник Державного природного заповідника

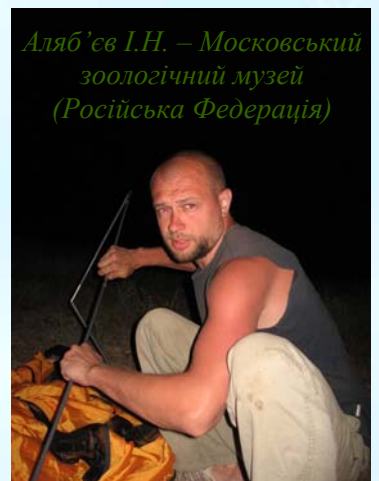
«Вороненський» (Російська Федерація) Гудина О.Н., Аляб'єв І.Н. – Московський зоологічний музей (Російська Федерація), а також Людвіг Макссалон – Гданська станція (Польща), Артур Звеніцький – Краківський університет (Польща). Сумісні роботи проходили на стаціонарі «Білозірка» з кільцювання птахів на весняній міграції. За час проведення робіт було окільцьовано 743 особини, 46 видів родини горобцевих. Проведені сумісні роботи по моніторингу водоплаваючих птахів під час весняної міграції. Були досліджені ділянки ВБУ Маячанської балки та островів Великі та Малі Кучугури. Сподіваємося, що і надалі ми будемо співпрацювати з зарубіжними науковцями, які були зачаровані нашими українськими краєвидами та природою Великого Лугу – колыскою Запорізького козацтва.



Кільцювання птахів



Людвіг Макссалон - Гданська станція



Аляб'єв І.Н. – Московський зоологічний музей (Російська Федерація)

Старший науковий співробітник

Бусел В.А.

Зелений паросток майбутнього

В 2010 році був створений науково – дослідний розсадник, і тільки в цьому році ми бачимо результати своєї праці. Розпочата робота по розведенню зниклих з території парку та занесених в Червону книгу України степових видів: горлиці весняної, півонії тонколистої, шафрана сітчатого, тюльпана Шренка та висадка їх в природу. Всі ми добре, знаємо як важко виростити з маленької насінини дерево або кущ. Нам це вдається і тим більше ми пишаємося, що результатами нашої праці ми можемо спостерігати на алеях міста Дніпрорудне, а також на шкільних майданчиках, біля дитячих садочків. В 2012 році нами було реалізовано для озеленення прилеглих населених пунктів до



території НПП «Великий Луг» установам, організаціям та населенню: 113 шт. дерев, 607 шт. кущів, 152 куща багаторічних квітів. Звичайно існують труднощі, так як, несприятливі кліматичні умови: висока температура повітря та відсутність дощів призводять до загибелі саджанців. Ми прикладаємо всі зусилля, щоб зберегти якнайбільше рослин та поповнити розсадник новими видами дерев та кущів.

Завідувач науково – дослідного розсадника
Фахівець 1 категорії

Гузенко А.В.
Гольцова О.Я.

Обережно сказ

Сказ (*rabies* – водобоязнь, *hydrophobia* – гідрофобія) – гостре інфекційне захворювання людини і теплокровних тварин. Збудником сказу є фільтрівний вірус. Проявляється ураженням центральної нервової системи, а саме енцефалітом (запаленням головного мозку), паралічами, судомами. Передається від хворих тварин шляхом укусу або ослинення пошкодженої шкіри чи слизових оболонок. Інфікування людини сказом відбувається здебільшого від диких хижих (вовки, лисиці – 41,4%) чи домашніх тварин (коти – 21,8%, собаки – 15,3%), а також сільськогосподарських тварин (20,2%).

Головною ознакою захворювання диких тварин є зміна поведінки, насамперед, втрата відчуття страху. Звірі втрачають обережність і вдень з'являються у населених пунктах, нападають на людей і тварин. Ще стародавні лікарі Сходу за 3000 років до нашої ери описали захворювання, яке нагадує сказ у собаки: паща його роззявлена, слина тече, вуха звисають, хвіст висить між ногами, голос хриплий або зовсім нечутний.

Інкубаційний період сказу триває досить довго – у середньому 1–3 місяці (хоча може тривати й до року), і перші ознаки хвороби виникають пізно, коли у мозку вже відбулися руйнівні процеси, що робить лікування практично неможливим (зафіксовано лише три науково підтверджені випадки одужання після прояву симптомів).

Щорічно в Україні реєструється понад 100 тисяч осіб, котрі звернулись у медичні заклади з приводу укусів тваринами, з яких 60 % отримують направлення за показниками підозри інфікування сказом. При несвочасно проведених щепленнях, які здійснюються після укусу інфікованої тварини, хвороба закінчується смертю.



З метою профілактики захворювання сказу працівники відділу державної охорони НПП «Великий Луг» постійно проводять заходи, щодо регулювання чисельності червоної лисиці, вовків, єнотовидних собак, безпритульних собак, котів на території Парку. А також спільно з управлінням ветеринарної медицини у Василівському районі проводять пероральну вакцинацію диких м'ясоїдних тварин.

Засновник та видавець газети
НПП «Великий Луг»

Свідоцтво про державну
реєстрацію

Серія 33 № 1003-278-Р від 03.12.2010 р.

Адреса НПП «Великий Луг»:

вул. Зелена 3,
м. Дніпрорудне,
Василівський р-н,
Запорізька обл.,
71630

Тел./Факс: (06175)6-65-78

Ел. пошта: grandmeadow@ukrpost.ua
grandmeadow@rambler.ru

Наш сайт: www.grandmeadow.org.ua

Редактор Маркова Ю.Г.

Тираж 500 примірників

Розповсюджується
Безкоштовно